

AKÇAKOCA'NIN KURDUĞU ŞEHİR: AKÇAŞEHİR

Yılmaz KURT*

Bu tebliğimizde İstanbul Başbakanlık Arşivi'nde bulunan 694 numaralı ve 1256/1840 tarihli Bolu Nüfus Defteri'ndeki bilgileri kullanarak Akçakoca'nın adı ile anılan Akça Şehir (Akçaşar) kazasının nüfus yapısını araştıracacağız.

Akçaşehir, XVI. yüzyılda Bolu Sancağı'na bağlı bir kadılık merkezi idi. 1934 yılından sonra kazanın adı Akçakoca olarak değiştirildi. Halk dilinde isim çoğu zaman şehir kelimesi kale anlamındaki "şar" ile değiştirilerek *Akçaşar* şeklinde anıldı. Selçuklu Türkleri bölgeye gelmeden önce Bitinya kralı *Zipitis* burada *Dia* veya *Diapolis* adı ile anılan bir şehir kurmuştu. Bolu bölgesinin liman şehri olarak önem taşımaktaydı. Abbasi Devleti emrinde bölgeye gelen Türk askerleri bölgede kalıcı bir etki bırakmadılar.

XV. yüzyılın en önemli tarihçisi olan Aşıkpaşazâde, Orhan Gazi zamanında İzmit'in fethini anlatırken Gazi Kara Mürsel'den ve Gazi Akçakoca'dan söz eder:

"Ermen Pazarı'nı Yahşılı'ya verdiler. Kandıra İli'ni Akbaş'a verdiler. Bunların neslinden şimdi dahi vardır (1485). Fazlullah Kadı ki Gebze'de tekkesi vardır, o Akça Koca'nın neslindedir. Kocaeli'nin, Ak Yazı'nın, Konurapa'nın ve Bolu ilinin hepsinin fethinin aslı ve gerçeği budur"¹. Akçaşehir kazasında geçen Fazlı Divanı adının Fazlullah Kadı ile ilişkisi ve Gazi Akça Koca ile olan akrabalığı konusu özel olarak araştırılması gereken önemli bir konudur.

Osmanlı kaynaklarına göre Osman Bey döneminde o zamanki adıyla Düz Bazarı (bugün Adapazarı) civarında Sakarya havzasında Akça Koca'nın fetihlerde bulunduğu görülmektedir. Akça Koca, önce Osman Bey'in müttefiki konumunda iken sonra onun vassalı, yani ona bağlı beylerden birisi olmuştur². Osman Gazi'nin en seçkin komutanları Konur Alp, Akça Koca, Samsa Çavuş gibi Türkçe isimler taşıyan beylerdi³.

* Prof. Dr., Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürü, DTCF Tarih Bölümü Öğretim Üyesi. ykurt@ankara.edu.tr; yilmazkurt2002@yahoo.com.

1 Aşıkpaşazâde, *Aşık Paşaoğlu Tarihi*, Neşreden: Atsız, MEB Yayınları, İstanbul 1992, s. 39-40.

2 Halil İnalçık, "Osman Gazi'nin İznik (Nicaea) Kuşatması ve Bafeus Savaşı", *Söğüt'ten İstanbul'a*, Derleyenler: OktayÖzel, Mehmet Öz, İmge Kitabevi, Ankara 2000, s. 304.

3 Gyula Kaldy-Nagy, "Osmanlı İmparatorluğu'nun İlk Yüzyıllarında Kutsal Savaş (Cihat)", *Söğüt'ten İstanbul'a*, Derleyenler: Oktay Özel, Mehmet Öz, İmge Kitabevi, Ankara 2000, s. 402.

XVI. yüzyılda tutulan Tahrir Defterlerinde erkek çocuklar kayıt edilmemiş sadece eli iş tutan (*kâr ü kisbe kâdir*) erkek nüfus yazılmıştı. XIX. yüzyılda tutulmaya başlayan Nüfus Defterlerine ise “1 günlük” bile olsa bütün erkek nüfus kayıt edilmiştir. Amaç asker kaynağının tespit edilmesi olduğundan kadınların yazılmasına gerek duyulmamıştır. Tahrir Defterlerinde vergi sorumlusu erkek nüfus baba adlarıyla birlikte köy, mahalle veya cemaat bazında tek tek yazılmış, vergi vermesine engel bir vücut noksanlığı varsa (a'mâ, yek-pâ, yek-dest, pîr-i fânî, mecnûn şeklinde) bu durum belirtilmiştir. Nüfus Defterlerinde ise her köy veya mahallede yaşayan erkekler hane esas alınarak, aile adları ile birlikte yazılmışlardır. Yetişkin kişiler, “orta boylu”, “uzun boylu” veya “Ter bıyıklı”, “kara sakallı”, “kumral sakallı” şeklinde belirgin özellikleriyle tarif edilmişler; kişi ve baba adlarından sonra yaşı belirtilerek kişi hakkındaki tanım sonlandırılmıştır. 15-17 yaşındakiler “şâb-emred” yani “bıyığı yeni terlemiş genç delikanlı” olarak kayıt edilirken daha küçük yaştaki çocuklar için vücut özelliği belirtilmesine, bir başka deyimle resmine gerek duyulmamıştır.

Akçaşehir Kazası Divanları (Köyleri)

1840 yılında Akçaşehir kazası divanları (köyleri) şunlardı: 1. Beydivan (103 hane); 2. Kiran (28 hane); 3. Tefe ? (13 hane); 4. Akkaya (34 hane); 5. Fazlı (27 hane); 6. Tahirli (37 hane).

TABLO 1: Akçaşehir Kazası Köyleri.

Sıra	Köy Adı	Hane	Kişi
1	Beydivan	103	253
2	Kiran	28	55
3	Tefe	13	30
4	Akkaya	34	91
5	Fazlı	27	55
6	Tahirli	37	81
	TOPLAM	242	565

Beydivan Köyünde Yaşayan Aileler

Beydivan, Akçaşehir kazasının ilk divanı olarak kayıtlıdır. Divan deyimini özellikle bu yörede kullanılmakta olup genellikle “nahiye” anlamında idari bir terimdir. Öyle sanıyoruz ki boybeyi bu divanda oturduğu için ismini Bey Divanı olarak almış ve zamanla isim Beydivan şekline dönmüştür. Nitekim *Akçaoğlu* lakabı ile anılan aile de bu divanda yaşamaktaydı. Aile reisi 69 yaşındaki, kır sakallı *Mehmed bin Mustafa* oğlu ve torunuyla birlikte yaşamaktaydı. 30 yaşındaki oğluna babası Mustafa'nın adı verilmişti. *Mustafa* da 4 yaşındaki oğluna *Mahmud* ismini koymuştu. Çiftçilikle uğraşan bu ailenin niçin Akçaoğlu lakabı aldığı dair bir bilgi yok. Ancak kazada bu lakabı taşıyan başka aile bulunmadığından *Akça Koca*'nın ismini yaşatmasının belki de özel bir anlamı vardır diye düşünebiliriz.

Beydivan kazasında yaşayan başka bir sülale de *Alibeyoğlu* sülalesidir. 3 ayrı hanede yaşamakta olan sülalenin en yaşlı kişisi 4 nolu hane reisi 60 yaşındaki İsmail bin Mustafa'dır. Karaca sakallı, orta boylu bir kişi olan İsmail, kerestecilik yapmaktadır. İsmail'in Mustafa, Ahmed, Ömer isimli üç oğlu 16, 15 ve 14 yaşlarında olup “şabemred” olarak kayıt edilmişlerdi. En küçük oğlu Ahmed ise 1840 yılında henüz 7 yaşında idi. İsmail'in en büyük oğlu Mehmed 16 yaşında olduğuna göre ya geç evlendi veya ilk çocukları kız oldu diye düşünebiliriz. İsmail'in 15 yaşındaki ikinci oğlu Mustafa'nın “asâkir-i bahriyede” olduğu belirtilmiştir. Sülalenin 2 nolu hanesinde hane reisi 39 yaşında, kara sakallı, baltacılık yapmakta olan Mustafa bin Ahmed'tir. Mustafa 6 yaşındaki oğluna babasının

ismini verdiğinde belki de babası hayatta değildi. Mustafa, Ahmed'ten 4 yıl sonra doğan ikinci oğluna Musa ismini verdi. Alibeyoğlu sülalesinde 3. hane reisi 35 yaşındaki Ali bin Ahmed'tir. Baba isimlerine bakarak 39 yaşındaki Mustafa ile 35 yaşındaki Ali'nin kardeş olduklarını söyleyebiliriz. Ali de ilk oğluna ağabeyi gibi babasının ismini vermişti. Böylece sülalede 16, 6 ve 2 yaşında olmak üzere 3 ayrı Ahmed birlikte büyümeye başlamıştı. Bu durum günümüzde bile birçok sülalede sıkça görülen bir şeydir.

Akçaşehir kazasındaki sülaleleri sadece isim olarak verecek ve bunlarla ilgili bazı sınıflandırmalar yapmaya çalışacağız.

Abdullohoğlu, Aktınlıoğlu, Alibeyoğlu, Alioğlu, Anvahidoğlu, Arabacioğlu, Arnabutoğlu (Arnavutoğlu), Ateşlioğlu, Azaklıoğlu, Balcıoğlu, Bartınlıoğlu, Bayramoğlu, Bedenazoğlu, Bekcioğlu, Bekiroğlu, Bekmezcioğlu, Berberhasanoğlu, Bostancioğlu, Boyalioğlu, Bozaklıoğlu, Celilmustafaoğlu, Celiloğlu, Ceyranoğlu, Ciritoğlu, Çadırcıoğlu, Çakıroğlu, Çakıralıoğlu, Çatukoğlu, Çavuşoğlu, Çeharşenbeli (Çarşanbalı), Değirmencioğlu, Deliahmedoğlu, Delimustafaoğlu, Durdukethüdaoğlu, Ebubekiroğlu, Efendioğlu, Etmekçioğlu, Gebeşoğlu, Girevizoğlu, Gümüşovalı, Hacıabdullohoğlu, Hacıbekiroğlu, Hacıdavudoğlu, Hacıhasanoğlu, Hacımehmedoğlu, Hacımustafaoğlu, Hacıoğlu, Haliloğlu, Hancioğlu, Hayalioğlu, Hayramehmedoğlu, Hayraismailoğlu, Hüseyinoğlu, İbrahimreisoğlu, İkizoğlu, İncemehmedoğlu, İnceninoğlu, İncirlioğlu, İsoğlu, İslamoğlu, İslambulluoğlu, İsmailoğlu, Kabasakaloğlu, Kabukcuoğlu, Kadioğlu, Kahyaoğlu, Kalyoncuoğlu, Kapusuzoğlu, Karaahmedoğlu, Karabeşeoğlu, Karadayıoğlu, Karakaçakoğlu, Karamustafaoğlu, Karaalinoğlu, Karpelazoğlu, Keleşoğlu, Keteroğlu, Kethüdaoğlu, Kıranlıoğlu, Kısaalioğlu, Kocaahmedoğlu, Kocaalioğlu, Kocabıyıkıoğlu, Kocamustafaoğlu, Konrapalioğlu, Kosdakoğlu, Körekederoğlu, Kuzuoğlu, Lazoğlu, Levendoğlu, Mansuroğlu, Memişoğlu, Mısırlıoğlu, Mirasyedioğlu, Mollaibrahimioğlu, Mollaömeroğlu, Mollayahyaoğlu, Mollasüleymanoğlu, Musluoğlu, Müminoğlu, Osmandayioğlu, Osmanoğlu, Ömeroğlu, Pankurzoğlu, Pankutoğlu, Paşalioğlu, Perkazoğlu, Sakaryalioğlu, Salanlıoğlu, Sarıbrahimoğlu, Sarıalioğlu, Sarımehmedoğlu, Sıramehmedoğlu, Tavilahmedoğlu, Timurcuoğlu (Demircioğlu), Tiryakioğlu, Topuzoğlu, Turşucuoğlu, Uncuoğlu, Ustahasanoğlu, Uzunahmedoğlu, Uzunmehmedoğlu, Yahyaoğlu, Yördemoğlu, Zubarooğlu.

Kavim, Millet, Yer Adları

Arnabutoğlu (Arnavutoğlu), Azaklıoğlu, Bartınlıoğlu, Çeharşenbeli (Çarşanbalı), İslambulluoğlu, Konrapalioğlu, Lazoğlu, Mısırlıoğlu, Sakaryalioğlu aileleri kendilerini bir millete veya bir yere nispet ederek isim almışlardı.

Meslek Adları

Arabacioğlu, Balcıoğlu, Berberhasanoğlu, Etmekçioğlu, Kadioğlu, Kalyoncuoğlu, Kethüdaoğlu, Levendoğlu, Timurcuoğlu (Demircioğlu), Turşucuoğlu, Ustahasanoğlu aileleri ise meslek adlarıyla anılmaktaydı. Mollaibrahimioğlu, Mollaömeroğlu, Mollasüleymanoğlu, Mollayahyaoğlu şeklinde 4 ayrı ailenin "molla" lakabıyla anılması bölgede okuryazarlığın yaygın olduğu şeklinde değerlendirilebilir.

TABLO 2: Akçayşehir Kazasında Erkek Nüfusun Yaş Dağılımı.

Yaş	Kişi	Yaş	Kişi	Yaş	Kişi
1	25	11	8	21	2
2	27	12	20	22	10
3	22	13	4	23	2
4	15	14	7	24	1
5	11	15	17	25	28
6	14	16	12	26	0
7	17	17	11	27	2
8	23	18	14	28	10
9	7	19	4	29	3
10	15	20	33	30	27
Yaş	Kişi	Yaş	Kişi	Yaş	Kişi
31	1	41	0	51	0
32	4	42	0	52	1
33	4	43	2	53	2
34	0	44	1	54	0
35	20	45	20	55	3
36	1	46	2	56	3
37	1	47	2	57	0
38	4	48	3	58	1
39	2	49	3	59	3
40	31	50	17	60	13
Yaş	Kişi	Yaş	Kişi	Yaş	Kişi
61	1				
65	5				
69	1				
70	4				
75	10				
80	6				
85	2				
90	1				
	565				

TABLO 3: Yaş gruplarına göre nüfus dağılımı.

Yaş grubu	Toplam Kişi	%	Yaş Grubu	Toplam Kişi	%
01- 10	176	31,1	51- 60	26	4,6
11- 20	130	23	61- 70	11	1,9
21- 30	85	15	71- 80	16	2,8
31- 40	68	12	81- 90	3	0,5
41- 50	50	8,8	TOPLAM	565	100

Genç nüfusu 1-30 yaş arası kabul edersek erkek nüfusun % 69,2'sini genç erkekler oluşturmaktadır. Askerlik yaş sınırını 40 olarak alacak olursa nüfusun % 85'i, 40 yaşından küçük yetişkinlerden ve çocuklardan oluşmaktaydı. 81-90 yaş arasında sadece 3 kişi olup 90 yaşından daha büyük hiç kimse yoktu. Antalya Nüfus Defteri'nde gördüğümüz 96 yaşında olduğu halde 11, 7 ve 5 yaşlarında 3 erkek çocuk sahibi dede-babayı veya 110 yaşını yaşamış dedeleri burada göremiyoruz⁴. Yaş gruplandırmalarındaki dağılımın da eşit veya eşite yakın olmadığını belirtmek gerekir. 01-10 yaş grubunda 176 kişi bulunması artan genç nüfusa işaret etmektedir ve normal bir sonuç olarak değerlendirilmektedir. Ancak 50 yaşında 17 yetişkin erkek olduğu halde 51 yaşında hiç kimse olmaması, 52 yaşında sadece 1 kişi görünmesi özellikle bu yaşlar için yaşların çok da kesin bir şekilde tespit edilmediğini veya yazımında yuvarlak rakamlar kullanıldığını düşündürmektedir.

Meslek Grupları

Akçaşehir her ne kadar kıyı kasabası da olsa insanların büyük çoğunluğu geçimini çiftçilikten sağlamaktaydı. Kazada çiftçi olarak kayıtlı 102 kişi vardı. Bu 102 kişiden ayrı olarak 24 kişi de deftere "rençber" olarak kayıt edilmişti. Kelime anlamı "zorluk çeken" olan bu Farsça deyim XVI. yüzyılda transit ticaret yapan tüccarlar için kullanıldığı halde XIX. yüzyılda artık daha çok "tarım işçisi", "ırgat" anlamında kullanılmaya başlamıştı. Geçimini ormandan sağlayan kişilere "baltacı" denilmekteydi. Baltacılıkla geçinen 20 kişi görülmektedir. Ayrıca 15 kişi de "keresteci" olarak kayıtlı idi. Bu kereste elbette ki sadece ev yapımında değil aynı zamanda gemi ve sandal yapımında da kullanılmış olmalıdır.

Gemicilik de önemli bir meslekti. 7 kişi "gemi reisi" yani kaptan idi. Tahirli Divanı'ndan Yahya oğlu Mehmed için "gemi reisi" değil sadece "reis" denilmişti⁵. Ayrıca bu kişilerin emrinde 20 kişi de "gemicisi" olarak çalışmaktaydı. 2 kişi için biraz daha detaylı bilgi verilmiş ve bunların "muçı" oldukları belirtilmiştir. Tahirli Divanı'na kayıtlı bu iki kişiden Mustafa 16; Mehmed ise 14 yaşında idi⁶. Beydivanı'dan 60 yaşındaki aksakallı İbrahim oğlu Ahmed ise kendisi gibi yorgun sandallıyla geçimini sağlamaya çalışmaktaydı⁷.

4 kişi "muhtar" olarak kayıtlı idi ki bunlardan Kıran divanı'ndan ve Körünoğlu sülalesinden Abdullah oğlu Mehmed 20 yaşında idi ve en genç muhtar konumundaydı. 6 kişi "karye imamı, imam-ı karye" olarak, 1 kişi de hatib olarak kayıtlıdır. "Molla" olarak anılan 5 ayrı aile bulunmasına rağmen "müderres" veya "muallim" olarak kayıtlı kimse görülmemektedir. Buna rağmen bazı isimlerin başında sıfat olarak kullanılmış olan "Molla Ali", Molla İbrahim" gibi sıfatların aslında meslek ifade etmek üzere kullanıldığını düşünebiliriz. "Berber Mustafa"nın da berberlik yaptığı için bu şekilde anılmakta olduğunu kabul edersek isimlerin başındaki bu sıfatları da meslek kısmına aktarmamız gerekecektir. İdari bölünmede Beydivanı, Tahirli, Akkaya vs. birer "Divan" olarak yazılmış olmasına rağmen kazada 4 muhtar ve 6 köy imamının isminin verilmesi bunların sonuç olarak birer köy statüsünde teşkilatlandıklarını göstermektedir.

Ter Bıyıklılar ve Ak Sakallılar

Nüfus Defterlerinin en önemli özelliklerinden birisi kişilerin vücut özelliklerini vererek "resmini" çizmiş olmasıdır. 15-16 yaşından önceki çocukların vücut özellikleri henüz kesinleşmediğinden bunlar için böylesine bir betimlemeye gerek duyulmuyordu. 14-16 yaşındakiler için ya "şab-emred" veya "ter bıyıklı" deyimleri kullanılıyordu. Defterimizde

4 3191 numaralı Antalya Defteri, İğdir kazası, s. 390: Ahmed veled-i İslâm, yaş: 120; s. 416: İbrahim veled-i Süleyman, yaş: 110; s. 408: Hatib Abdulah Efendi bin Mustafa, Yaş: 96, 11, 7 ve 5 yaşlarında 3 erkek çocuk sahibi.

5 BOA, 694 numaralı Bolu Nüfus Defteri (1256/ 1840), s. 35.

6 BOA, 694 numaralı Bolu Nüfus Defteri (1256/ 1840), s. 36 ve 34.

7 BOA, 694 numaralı Bolu Nüfus Defteri (1256/ 1840), s. 13.

104 kişi “şab-emred” diye kayıtlı iken bir kişi “taze sakallı”; 39 kişi de “ter bıyıklı” olarak gösterilmişti. Buna göre kazada 144 kişi (% 25,4) genç delikanlı bulunmaktaydı.

Boy bakımından 201 kişi ile halkın büyük çoğunluğunun “orta boylu” olduğu anlaşılmaktadır. Kısa boylu 11 kişi; uzun boylu 54 kişi vardı.

Ten ve saç-sakal rengi bakımından kumral ve sarı saçlı, sarı sakallı olanların kara saç ve sakallılardan daha fazla olduğu görülmektedir. Kara sakallı 26 kişiye karşılık kumral sakallı 65, sarı sakallı 22 kişi bulunmaktaydı. Ak sakallı 21 kişi ile kır sakallı 15 kişi ve kırca sakallı 8 kişinin esmer mi yoksa kumral mı olduklarını bilemiyoruz. Ancak köse sakallı 26 kişi bulunması dikkat çekmektedir. Tahirli Divanından 25 yaşındaki Feyzullah oğlu Abdullah deftere “yek-çeşm” yani “tek gözlü” olarak kayıt edilmişti. Beydivan sakinlerinden Konrapaloğullarından 61 yaşındaki kısa boylu Ali oğlu Mehmed ise “a’rec” yani topaldır⁸. Kıran Divanında yaşayan Tiryakioğullarından orta boylu, kumral sakallı 38 yaşındaki Deli Mehmed bin Yusuf gerçekten de aklî melekesi normal olmadığı için “Deli Mehmed” diye anılmaktaydı ve deftere “mecnûn” olarak kayıt edilmişti⁹.

Beydivan’dan olup Kethüdaoğlu sülalesinden olan 28 yaşındaki Ali bin Ömer 16 yaşında iken kayıp olmuş ve 12 yıldan beri kendisinden haber alınamamıştı. Aslında kendisinden 3 yıl haber alınamayan kişiler için “gaiblik ilâmı” çıkarılır ve bu kişilerin malları mirasçılara taksim edilirdi. Mirasçılar yoksa bunlar “mâl-ı mefkûd” adıyla hazineye gelir yazılırdı. Buna rağmen Ali için 12 yıldır bu işlemin niçin yapılmadığını bilemiyoruz¹⁰.

Defterimizde 13 kişi “üvey oğul” olarak kayıtlıdır. Bu üveylik ya evlendiği eşinin ilk evliliğinden olan çocuğunu sahiplenmek şeklinde olmakta veya ölmüş olan kendi kardeşinin vs. çocuğunu sahiplenmek şeklinde gerçekleşmekteydi. Antalya defterinde dikkatimizi çeken “yetim” kaydının bu defterde yer almadığını veya “üvey evlad” şekline dönüştüğünü söyleyebiliriz.

En Çok Kullanılan Adlar

Kişi isimlerine baktığımızda XVI. yüzyıldaki tablonun XIX. yüzyılda da değişmediğini görmekteyiz. XVI. yüzyılda en çok kullanılan isim Mehmed idi; XIX. yüzyılda da yine Mehmed en çok kullanılan isim olmak özelliğini korumaktadır. 595 kişiden 102 tanesi (% 18) Mehmed ismini taşımaktaydı. Mustafa adı 79 kişi (% 13,9); Ali adı ise 73 kişi (% 12,9) tarafından kullanılıyordu. Baba adlarında ise Mustafa ismi küçük bir farkla öne geçmiş; Mehmed ismi ikinci sırada kalmıştı. Şâkir adı baba adlarında sadece 1 kişi tarafından kullanılmakta iken oğul neslinde birden bire 10 kişi tarafından kullanılmaya başlanılmış ve en çok kullanılan ilk 10 ad içerisine girmiştir. 565 kişiden 128 kişi birbiriyle kardeş olduğundan bunların baba adları oranı etkilememesi için sadece 1 defa yazılmıştır. Bir başka deyişle baba adlarında 437 kişi baz alınmıştır.

8 B0A, 694 numaralı Bolu Nüfus Defteri (1256/ 1840), s. 4.

9 B0A, 694 numaralı Bolu Nüfus Defteri (1256/ 1840), s. 17.

10 B0A, 694 numaralı Bolu Nüfus Defteri (1256/ 1840), s. 11.

TABLO 4: En Çok Kullanılan Adlar.

	Kişi Adı	Sayı (565 kişi)	%	Sayı (437 kişi)	%
1	Mehmed	102	18,5	73	12,9
2	Mustafa	79	13,9	74	13,0
3	Ali	73	12,9	50	8,8
4	Ahmed	70	12,3	54	9,5
5	İbrahim	26	4,6	30	5,3
6	Osman	21	3,7	13	2,3
7	Hüseyin	18	3,1	20	3,5
8	İsmail	18	3,1	17	3,0
9	Hasan	17	3,0	8	1,4
10	Şâkir	10	1,7	1	0,1
11	Ömer	9	1,5	10	1,7
12	Abdullah	7	1,2	7	1,2
13	Mehmed Ali	6	1,0	0	0
14	Salih	6	1,0	3	0,5
15	Yahya	6	1,0	10	1,7
16	Ebubekir	5	0,8	4	0,7
17	Halil	5	0,8	6	1,0
18	İlyas	5	0,8	1	0,1
19	Yakub	5	0,8	3	0,5
20	Davud	4	0,8	2	0,3
	TOPLAM	475	84,0	386	86,0

XVI. yüzyıldaki isim taramalarımızda en çok kullanılan isim listesinde Durdu, Durmuş, Sevindik, Satılmış gibi bir veya 2 isim genellikle görülürdü. XIX. yüzyıl ortalarında nüfusun tamamının olmasa bile büyük bir çoğunluğunun Türk ve Türkmen/Yörük olduğu bir bölgede en çok kullanılan 20 isim arasında bir tane bile Türkçe ad bulunmaması ilginçtir. Bu duruma bağlı olarak isimlerde Mehmed, Mustafa, Ali gibi Arapça kökenli İslâmî isimlerin kullanım oranları artmış ve isim çeşidi de bu ölçüde azalmıştır. Kişi adlarında en çok kullanılan ilk 10 isim 417 kişiye ad olmuştur. Oran olarak söylemek gerekirse, ilk 10 isim nüfusun % 73,8'itarafından kullanılmaktaydı. İsim çeşitliliği bakımından da kişi neslinde 565 kişi 66 ayrı adla çağırılmaktaydı. Bunlar içerisinde Molla Ali, *Molla Halil*, *Berber Mustafa*, *Hatib Ahmed* gibi meslekle birlikte anılan isimleri de hesaba katacak olursak isim çeşitliliğinin son derece azalmış olduğunu söyleyebiliriz.

Mezhep Etkisi Gösteren Adlar ve Veled-i Abdullah'lar

XVI. yüzyılda takip edebildiğimiz mezhep etkisi gösteren *Ali Kulu*, *Şah Kulu*, *Aliverdi* gibi isimler görülmemektedir. Konuya ihtida yönünden baktığımızda Abdullah adının kişi ve baba neslinde eşit olduğu ve hiçbir ihtida olayı yaşanmadığı görülmektedir. Aslında bölgede Gayrimüslim nüfus da kayıt edilmediğinden bu durum son derece normal karşılanmalıdır. Akkaya köyünden orta boylu, kırca sakallı, 60 yaşındaki *Es-seyyid Ali* köyün imamıdır. Ali için "Es-seyyid" sıfatı kullanıldığı halde bunun babası *Ahmed* için "Es-seyyid" denilmemiş olması bu sıfatın Peygamber soyundan olmak iddiasından çok "Mevlana" gibi, "Fakih" gibi ilmiye sınıfından olduğunu göstermek üzere kullanılmış olduğunu düşünebiliriz¹¹.

11 BOA, 694 numaralı Bolu Nüfus Defteri (1256/ 1840), s. 24.

Sonuç

Anadolu alperenlerinden Akçakoca'nın kurduğu Akçaşehir'in 1840 yılında sahip olduğu nüfus yapısı 694 numaralı Bolu Nüfus Defteri'nin verdiği bilgiler ışığında incelendi. Bir kıyı kasabası olmasına rağmen halkın büyük çoğunluğu çiftçilik ve rencberlik ile uğraşmaktaydı. Daha sonra gemicilik önemli bir uğraş alanı idi. En az 8 reis bulunmasından hareketle 8 geminin denize açıldığını ve bazı insanların bu gemilerde gemici ve miço olarak çalışmakta olduğunu görmekteyiz. Ormandan ağaç kesen kimselere "baltacı" denilmekteydi. Bir kısım halk ise ev inşaatı ve gemi yapımı için kereste satarak geçimini sağlamaktaydı. 1826 yılında yeniçerilik kaldırılmış ve Anadolu'nun birçok yerinde gençler "Asâkir-i Mansûre"ye kayıt edilmişlerdi. Akçaşehir kazasında ise Asâkir-i Mansure yerine "Asakir-i Bahriye"ye asker yazıldığını görmekteyiz. 565 kişinin kayıt edildiği kazada nüfusun % 84'ü 40 yaşından küçük olup genç nüfus özelliği göstermektedir. 60 yaşından büyük olan insan sayısı ise dikkat çekecek kadar azdır ve en yaşlı kişi 90 yaşındadır. Kişi adları bakımından ise isim çeşitliliği XVI. yüzyıla kıyasla azalmış ve Mehmed, Ali, Mustafa gibi İslamî kökenli Arapça isimler daha yaygın olarak kullanılır olmuştur. Bölgede Gayrimüslim nüfus görülmediği gibi ihtida olayına da rastlanmamaktadır. Kişi adlarından hareketle yaptığımız değerlendirmede mezhep etkisi gösteren adlara da rastlanılmamıştır.